

Herstel van topnatuur in Midden-Brabant

Kalkmoerassen van het Torfbroek (Kampenhout) en de Molenbeekvallei (Herent)

De afgelopen maanden heeft Natuurpunt in het Torfbroek en de Molenbeekvallei meer dan 5 hectare grasland hersteld in het kader van het Europese project LIFE Green Valleys. Beide natuurgebieden maken deel uit van de Groene Vallei, een netwerk van Europees erkende topnatuur in de nabijheid van Brussel. De natte graslanden in deze regio zijn uniek door de aanwezigheid van kalkrijk kwelwater waardoor ze talrijke zeldzame soorten huisvesten.

Al meer dan 50 jaar staan Het Torfbroek in Kampenhout en de Molenbeekvallei in Herent bekend als topnatuurgebieden in de Groene Vallei tussen Leuven, Mechelen en Brussel. Het betreft hier geen riviervallei, maar een erg vochtig gebied door uittredend kwelwater dat bovendien rijk is aan kalk en andere mineralen. Deze combinatie zorgt ervoor dat het gebied een enorm potentieel heeft voor kalkmoerassen en blauwgraslanden die elders in Vlaanderen erg zeldzaam zijn. Deze graslanden bieden een laatste toevluchtsoord voor enkele unieke soorten zoals moeraswespenorchis, teer guichelheil, parnassia, gele-, blonde-, vlo- en schubzegge, weegbreefonteinkruid, rood- en groen schorpioenmos, knobbies, armbloemige waterbies,... Zeker in het kader van de klimaatverandering met toenemende extreme weersomstandigheden, is het belangrijk de populaties van deze soorten uit te breiden om ze te behoeden voor uitsterven.

In die optiek was de keuze dan ook evident om de huidige verbossing met wilgenopslag of uitheemse populierenaanplant, die ecologisch veel minder interessant zijn, te herstellen tot de oorspronkelijke graslanden. Bovendien is het potentieel voor CO₂-opslag van de herstellende moerassen minstens even hoog als die van de bomen die er voordien stonden. Met financiële steun van Europa via het LIFE-project Green Valleys dat nog loopt tot 2025, konden we in deze regio reeds meer dan 60 ha natuurgebied bij aankopen en zijn we volop bezig om meer dan 150 ha aan Vlaamse natuur te herstellen (+ 50 ha Poolse kalkmoerassen). Voor meer info, zie: <https://www.natuurpunt.be/pagina/inleiding-life-green-valleys>.

Onder het motto "elk nadeel heb zijn voordeel" was de extreem droge zomer van 2022 bovendien het ideale moment om dergelijke werken met grote machines in deze doorgaans erg natte gebieden uit te voeren zonder de bodem al te veel te beschadigen.

Torfbroek

Dit voorjaar werd reeds 30 are grasland manueel hersteld aan de meest kwetsbare zuidelijke percelen. Komende winter zal nog eens 50 are op dezelfde manier aangepakt worden. Daarnaast werd er ruim 3 hectare grasland machinaal hersteld aan de

Meerlaan en de Neerstraat. Momenteel is het een kale vlakte, maar mits goed beheer, zullen ze er over enkele jaren minstens even goed bijliggen als de reeds eerder herstellende graslanden aan de Neerstraat. Aansluitend loopt er in het Torfbroek een groot natuurinrichtingsproject (NIP) in samenwerking met de Vlaamse Land Maatschappij (VLM). Zij ontslibden vorig jaar de Fauna & Floravijver en verwijderden dit jaar een asbesthoudend stort aan de Visserijlaan. Volgend jaar zullen zij ook de Torfbroekvijver ontslibben, enkele koterijen en stortplaatsen verwijderen en de beheerwegen herstellen om de jaarlijks te maaien graslanden beter bereikbaar te maken. Later zijn ook nog een bijkomend plankenpad en een kijkhut gepland in dit natuurinrichtingsproject.

Molenbeekvallei

Ook in de Molenbeekvallei zijn er enkele erg waardevolle graslanden met vergelijkbare ondergrond die, door intensief maaibeheer, stilaan evolueren naar bloemenrijke graslanden met talrijke orchideeën en met veenvorming. Dit najaar werd hier het groot hooiland nog met 1,25 hectare uitgebreid, voornamelijk ten koste van een kaprijpe populierenaanplant. Enkele delen zullen echter bewust minder vaak gemaaid worden, zodat er grote zeggevegetaties kunnen ontwikkelen. Dat heeft alles te maken met de populatie zeggekorfslakken die hier voorkomt. Dit slakje is misschien klein van gestalte, maar is erg zeldzaam

■ Natuurherstel in de Groene Vallei. Foto Saskia Ribbens

■ Groene Vallei: soortenrijk grasland met orchideeën. Foto Ewoud L'Amiral

in Vlaanderen en geniet de hoogste Europese bescherming. We zijn dan ook erg blij dat we er enkele populaties van hebben in de Groene Vallei. De zeggekorfslak is, naast de kamsalamander, ambassadeursoort van het LIFE-project. Ook op enkele andere plaatsen in de Molenbeekvallei werden vorig jaar en dit jaar populierenaanplanten verwijderd, zij het niet om grasland te ontwikkelen. Daar was het doel enerzijds het vermijden dat de inmiddels oude populieren op aanpalende wegen of huizen zouden vallen en anderzijds het herstel van de bossen door verjonging van de bosrand met inheemse soorten.

In de nabije toekomst plannen we ook in het Kastanjebos (Herent) en het Hellebos (Kampenhout) grootschalige bosherstelprojecten, voornamelijk door het verwijderen van uitheemse boomsoorten.

■ Natuurherstel Torfbroek: nu een kale vlakte na de herstelwerken, binnen afzienbare tijd een prachtig bloemenrijk grasland. Foto Saskia Ribbens

Uitnodiging boomplantactie 9 december 2022

Versterking boscomplex Hellebos-Snijselsbos, Kampenhout

Op 9 december 2022 gaat Natuurpunt Kampenhout verder met de aanplant van 2 ha bos met als doel de corridor tussen het Hellebos en de Vallei van Barebeek en Dode Beek te versterken. Met de aanplant op de recent verworven percelen wil Natuurpunt ook bijdragen aan de Europese instandhoudingsdoelen voor de Speciale Beschermingszone 'Kampenhout'.

Door de uitbreiding van het bos willen we ook de in de Bijlage 1 van de Vogelrichtlijn opgenomen soorten zoals wespandief, zwarte specht en middelste bonte specht bijkomende kansen geven. Deze drie vogelsoorten broeden momenteel al in het gebied.

■ Monding van de Dode Beek in de Barebeek aan de Broekstraat te Berg, Kampenhout. Foto Stefan Vandevenne

Het Hellebos-Rotbos evolueert door de recente aankoop van aparte percelen naar een aaneengesloten natuurgebied van 145 ha. De nieuw verworven percelen grenzen aan de Barebeek, een beek die begin van de jaren 60 van vorige eeuw werd rechtgetrokken met het oog op de

versnelde afvoer van het water. De inzichten zijn ondertussen gelukkig veranderd. Natuurpunt wil met verschillende partners samenwerken aan het project 'Bruisende Barebeek'. We zijn vragende partij om de Barebeek opnieuw te laten meanderen.

Natuurpunt Kampenhout en Natuurpunt Oost-Brabant nodigen hun leden uit om samen met Vlaams minister van Leefmilieu Zuhal Demir 1000 nieuwe bomen aan te planten. Samen zorgen we zo voor het klimaat én de biodiversiteit.

Na het planten praten we na bij een gratis hapje en drankje.

Afspraak: vrijdag 9 december 2022 vanaf 14u00,

Parking en ontvangstlocatie: Hof van Volmersele, Sint-Servaesstraat 97, Kampenhout. <https://hofvanvolmersele.be>

Inschrijven: om organisatorische redenen verplicht via stefan.vandevenne1@telenet.be of 0496 47 64 05

■ Bosaanplanting in Kampenhout. Foto FB NP Kampenhout

